

DEBATT & INNLEGG

Hvis det virkelig var slik at kapitalavkastningen øker med ansattrepresentanter i styret, blir det vanskelig å forstå hvorfor ikke de fleste land i verden har innført samme ordning som Norge, skriver *Øyvind Bøhren*, Handelshøyskolen BI og *R. Øystein Strøm*, Høgskolen i Østfold.

Like barn leker best

Vår kronikk i DN 13. oktober avfødte mange reaksjoner på et felt med mange sterke meninger og lite forskningsbasert kunnskap. Noen mente tilsynelatende at forskere ikke skal rapportere funn som ved første blick virker politisk ukorrekte. Kanskje de hardeste kritikerne misforsto både pianist, komponist og forskningens rolle i samfunnet?

Kronikken sammenfattet mange resultater om forholdet mellom bedriftsøkonomi og styresammensetning. Hovedmønsteret i børsnoterte norske selskaper i perioden 1989-2002 er at bedriftsøkonomisk verdiskaping var best i selskaper med små, homogene styre medlemmene er eiere, har stort nettverk, og har nære bånd til ledelsen. De fleste av disse resultatene

stemmer godt både med teori og internasjonale funn.

Noen kritikere har personlige erfaringer som ikke samsvarer med våre funn. Det overrasker ikke. Siden

våre resultater reflekterer hovedtendensene i cirka 1500 observasjoner, finnes det atskillige enkeltelskaper som avviker mye fra hovedmønsteret. Praktikere med lang fartstid kan derfor lett blindes litt av sine tross alt begrensede styreefaringer. Nettopp derfor kan forskning på store utvalg supplere praktikerens magefølelse, som vi for øvrig har stor respekt for.

Kanskje de hardeste kritikerne misforsto både pianist, komponist og forskningens rolle i samfunnet?

Mediene fokuserte på vårt funn om styremangfold hva gjelder kvinner og ansattrepresentanter. Vi presiserte i kronikken og intervjuer at våre resultater ikke gir grunnlag for å hevde at kvinner er dårligere styremedlemmer enn menn. Det problematiske ifølge våre funn ser ut til å være kjønnsblandingen. Vi trodde selv at fordi selskapet fritt kan velge sitt styre uavhengig av kjønn, ville det ikke være noen sammenheng mellom kjønnsblanding og bedriftsøkonomi. Slik var det altså ikke.

Våre data gir intet grunnlag for å forklare dette resultatet. Skulle vi likevel prøve på en synsing, kan et utgangspunkt være at kvinner i styret er et nytt og sjeldent fenomen i vår undersøkelsesperiode. Kanskje trenger begge kjønn en viss treningsperiode for å få ut det beste av hverandre i en uvant sosial og faglig situasjon. Mon tro om alenekvinnen i styret hemmes av den massive mannsdominansen? Legger kvinner mer enn menn

vekt på arbeidsmiljø og jobbtrygghet framfor maksimal profitt? Kausaliteten kan også tenkes å gå motsatt vei ved at mer samfunnsansvarlige selskaper oftere velger kvinner til styret. Vi kjenner ikke de gode svarene på slike spørsmål, men regner med at spesialister på gruppeprosesser har det.

Den negative sammenhengen mellom bedriftsøkonomi og

FORSKERE. Øyvind Bøhren (til venstre) og R. Øystein Strøm.

mangfold i vårt materiale er enda klarere for ansattrepresentanter enn for kjønnsblanding. Det overrasker ikke oss. Hvis det virkelig var slik at kapitalavkastningen øker med ansattrepresentanter i styret, blir det vanskelig å forstå hvorfor ikke de fleste land i verden har innført samme ordning som Norge. Vi tror forklaringen på vårt funn er enkel og klassisk. De styrebeslutningene som tjener eierne best er ikke alltid best for de ansatte. Union-saken er en fersk synliggjøring av denne velkjente interessekonflikten mellom arbeid og kapital. Derfor finnes fagforeninger, som de fleste av oss mener gjør Norge til et bedre samfunn. Også for eierne.

Det betyr på ingen måte at ansattrepresentanter neglisjerer bedriftsøkonomien. Men i stedet for å stemme for forslag som gir maksimal eieravkastning, er det naturlig for ansattrepresentanter å velge alternati-

ver som gir de ansatte litt mer og eierne litt mindre. Og slike bedrifter er trolig bedre å jobbe i og enklere å lede enn der sitronen presses til siste dråpe. Derfor forsvarer både ledere og ansattrepresentanter den norske ordningen.

Norge har lang tradisjon for og dessuten bedre råd enn andre land til å vektlegge andre samfunns mål i arbeidslivet, og samtidig oppnå god bedriftsøkonomi. Vårt prosjekt har imidlertid ikke diskutert hvorvidt bedriftsøkonomi bør avveies mot andre hensyn, slik som likestilling, demokrati og jobbtrygghet. Vi konsentrerte oss om økonomi alene og finner at vårt materiale ikke gir vektige bedriftsøkonomiske argumenter for styremangfold slik begrepet brukes i mediene. Økonomisk sett ser det ut til at på visse egenskaper er det like barn som leker best. Uansett om vi måtte like det eller ikke.

Dårlig høstjakt i DN

12. oktober hadde administrerende direktør Per Hanstad i Den norske Revisorforening et innlegg under ovennevnte overskrift. Han er blant annet opp-tatt av hva som skjer hos Økokrim med meldingene om mistenkelige transaksjoner (mt-meldinger), som revisorer og andre er pliktige til i henhold til hvitvaskingsloven å innrapportere til Økokrim. Han skriver i den forbindelse: «Muligens kan Økokrim leve med at mesteparten av de innrapporterte sakene arkiveres, men det kan ikke det norske samfunnet.»

Jeg kan forsikre Hanstad om at heller ikke i Økokrim er vi fornøyd med dagens situasjon. Vi har i lengre tid arbeidet med å utvikle nye elektroniske systemer for mottak og behandling av mt-meldinger. Dels dreier det seg om at vi nå har mulighet til å motta meldingene elektronisk gjennom den såkalte Altinn-portalen på internett. Dels vil vi etablere et helt nytt og mer avansert datasystem for behandling og analyse av meldingene. Samlet vil dette medføre en betydelig effektivisering av meldingsbehandlingen og sikre at informasjonen i meldingene i større grad blir benyttet i straffesaksbehandlingen i politiet. De budsjettmessige sidene av dette er gjort kjent for Politidirektoratet og Justisdepartementet.

Jeg er forøvrig enig med Hanstad i at hvitvaskingslovens navn bør endres. Navnet i dag er villedende. Som det heter i lovens forarbeider: «Den primære hensikten med regelverket er å hindre at kriminelle kan nyte godt av profittmotivert kriminalitet».

Einar Høgetveit.

Einar Høgetveit, Økokrim-sjef.

Samordning eller kryssubsidiering?

I DN 11. oktober hevder konsernsjef Eimund Nygård i Lyse at innarbeiding av EUs elmarkedsdirektiv i energiloven vil gi høyere nettleie. Ikke nok med det, den regionale næringsutviklingen vil svekkes, konkurransen vil svekkes, og den regionale infrastrukturutviklingen vil svekkes. Alt vil svekkes. Tro det, den som vil.

Leser man hva konsernsjefen i Lyse i virkeligheten sier i sin artikkel, har han levert en meget god begrunnelse for at myndighetene er på rett spor. Elmarkedsdirektivet, som Norge ikke kommer utenom, har til hensikt å hindre kryssubsidiering og sikre kundene lave kostnader og priser.

Jostein Skree.

Forslaget vil kunne være starten på en opprydding i den omfattende feilprisingen og kryssubsidieringen som finner sted i norsk energiforsyning i dag, både mellom ulike energiløsninger og mellom brukere av de ulike løsningene. Store beløp, som i siste hånd gjør Norge til et dyrere land, er på vandring.

Nygårds bekymring er at man ikke klarer å «utnytte de samordningsgevinster som finnes på tvers av ulike infrastrukturer og markedsorganisasjoner».

Samordning må man klare uten samrøre. Ingen, heller ikke Olje- og energidepartementets forslag, vil forby dette. At fravær av dagens samrøre skal kunne koste forbrukerne 400-500 millioner i økt nettleie, finner jeg svært besynderlig. Nettselskapene tjener i dag store beløp, og disse store overskuddene bør selvsagt kunne investeres i lønnsom næringsutvikling og lønnsom utvikling i infrastruktur. Hvis ikke dette er lønnsomme investeringer, lar man like selvsagt være å investere. Feilprising og kryssubsidiering skal ikke bøte på manglende lønnsomhet i prosjekter. «Det

slett ikke er i orden, må selvsagt repareres», for å omskrive Nygaards sitat fra Gunnar Berge.

Det er ikke helt tilfeldig at Olje- og energidepartementet legger inn konkurransepolitiske målsettinger i sine begrunnelser til endring i Energiloven. Dette er ikke, som Nygaard hevder, «ukritisk sausing», men målrettet konkurransepolitikk. Den avgitte regjeringens forslag er viktige skritt i riktig retning, men vi er fortsatt ikke helt i mål.

Jostein Skree, administrerende direktør i Tekniske Entreprenørers Landsforening (Telfo).

Jostein Skree, administrerende direktør i Tekniske Entreprenørers Landsforening (Telfo).

DN E-post: debatt@dn.no
Telefaks: 22 00 11 10

Hovedinnlegg/kronikk:
Maks 4500 tegn (ca. 750 ord)
Underinnlegg/replikk:
Maks 1500 tegn (ca. 250 ord)

● Alt stoff som leveres til Dagens Næringsliv må produseres i henhold til Vær Varsom-plakaten.

● Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi alt stoff i avisen i elektronisk form.

● Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter. Debattinnlegg honoreres ikke.

Debattansvarlig:
Tor Slette Johansen,
tlf. 22 00 11 26 - 932 56 100